

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ З ОЦІНКИ ПРИ ВИЗНАЧЕННІ РИНКОВОЇ ВАРТОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

ЄФРЕМОВА Л. В., АЛЕЙНИКОВА Н. М.

УДК 657.47:658.15

Єфремова Л. В., Алейнікова Н. М. Особливості використання методичних підходів з оцінки при визначенні ринкової вартості підприємства

У статті розглядається сутність і необхідність визначення ринкової вартості підприємства в сучасних ринкових умовах. Розкрито поняття «підприємство» і зазначено важливу роль підприємництва як провідного сектора ринкової економіки. Розглянуто три основні методичні підходи до визначення ринкової вартості підприємства, розкрито їх зміст і сутність, виділено основні методи оцінки. Досліджено особливості кожного з методичних підходів, достоїнства та недоліки при їх застосуванні на практиці при оцінці підприємства. Визначено найбільш поширені цілі для проведення оцінки підприємств. Обґрунтовано можливість використання відповідних методичних підходів для оцінки ринкової вартості підприємства. Прیدілено увагу поняттю вартості підприємства як комплексній характеристиці його сталого економічного розвитку. Обґрунтовано потребу в комплексному підході до оцінки вартості підприємства на основі поєднання декількох методичних підходів.

Ключові слова: ринкова вартість підприємства, підприємство, оцінка підприємства, мета оцінки, методи оцінки, витратний підхід, дохідний підхід, ринковий підхід.

Бібл.: 8.

Єфремова Людмила Володимирівна – кандидат економічних наук, доцент, кафедра економіки та оцінки майна підприємства, Харківський національний економічний університет (пр. Леніна, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: kafedraocenka@gmail.com

Алейнікова Наталія Миколаївна – магістрант, Харківський національний економічний університет (пр. Леніна, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: miss.natali91@mail.ru

УДК 657.47:658.15

Єфремова Л. В., Алейнікова Н. Н. Особенности использования методических подходов оценки при определении рыночной стоимости предприятия

В статье рассматривается сущность и необходимость определения рыночной стоимости предприятия в современных рыночных условиях. Раскрыто понятие «предприятие» и отмечена важная роль предпринимательства как ведущего сектора рыночной экономики. Рассмотрены три основные методические подходы к определению рыночной стоимости предприятия, раскрыто их содержание и сущность, выделены основные методы оценки. Исследованы особенности каждого из методических подходов, достоинства и недостатки при их применении на практике при оценке предприятия. Определены наиболее распространенные цели для проведения оценки предприятий. Обоснована возможность использования соответствующих методических подходов для оценки рыночной стоимости предприятия. Уделено внимание понятию стоимости предприятия как комплексной характеристике его устойчивого экономического развития. Обоснована потребность в комплексном подходе к оценке стоимости предприятия на основе сочетания нескольких методических подходов.

Ключевые слова: рыночная стоимость предприятия, предприятие, оценка предприятия, цель оценки, методы оценки, затратный подход, доходный подход, рыночный подход.

Библ.: 8.

Єфремова Людмила Владимировна – кандидат экономических наук, доцент, кафедра экономики и оценки имущества предприятия, Харьковский национальный экономический университет (пр. Ленина, 9а, Харьков, 61166, Украина)

E-mail: kafedraocenka@gmail.com

Алейнікова Наталія Николаївна – магістрант, Харьковский национальный экономический университет (пр. Ленина, 9а, Харьков, 61166, Украина)

E-mail: miss.natali91@mail.ru

UDC 657.47:658.15

Yefremova L. V., Aleynikova N. N. Specific Features of the use of Methodical Approaches of Assessment When Determining Market Cost of a Company

The article considers essence and necessity of determining the market cost of a company under modern market conditions. It clarifies the company notion and marks out important role of entrepreneurship as the leading sector of market economy. It considers three main methodical approaches to determining the market cost of a company, clarifies their content and essence and marks out main methods of assessment. It studies specific features of each of methodical approaches, advantages and shortcomings of their application in practice when assessing a company. It identifies the most common goals for conducting company assessment. It justifies a possibility of use of relevant methodical approaches for assessing the market cost of a company. It pays attention to the notion of the cost of a company as a complex characteristic of its stable economic development. It justifies a requirement in a complex approach to assessment of the cost of a company on the basis of a combination of several methodical approaches.

Key words: market cost of a company, company, assessment of a company, goal of assessment, methods of assessment, cost-is-no-object approach, income approach, market approach.

Bibl.: 8.

Yefremova Lyudmila V. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Department of Economics and Evaluation of Enterprise Property, Kharkiv National University of Economics (pr. Lenina, 9a, Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: kafedraocenka@gmail.com

Aleynikova Nataliya N. – Graduate Student, Kharkiv National University of Economics (pr. Lenina, 9a, Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: miss.natali91@mail.ru

В умовах ринкової трансформації економіки України розвиток підприємництва став одним із найважливіших чинників соціально-економічного зростання. Підприємництво – це провідний сектор ринкової економіки, який забезпечує насиченість ринку товарами та послугами та сприяє розвитку здорової конкуренції.

Істотним критерієм сталого розвитку підприємства є його ринкова вартість. Саме ринкова вартість відображає сукупну характеристику фінансових показників діяльності підприємства та забезпечує інтереси різних учасників ринкових відносин. Пошук можливостей ефективного функціонування підприємства зумовлює

необхідність подальшого вдосконалення процесу оцінювання вартості підприємства, спрямованого на формування якісної системи інформаційного забезпечення прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Об'єктивна оцінка вартості як діючих, так і ліквідованих підприємств, необхідна для здійснення ряду цивільно-правових актів: купівлі-продажу, оренди, застави, переоцінки основних фондів, чи виділення переступки часткою в статутному капіталі, чи злиття поглинання підприємств, установлення ціни розміщення емітованих акцій, страхування, інвестування у власність, виконання судового вироку. Така розмаїтість функцій оцінки говорить про те, що в ринкових умовах господарювання значимість оцінки вартості підприємства незмірно зростає. Більш того, без цієї оцінки не можуть розвиватися ринкові відносини господарювання.

У зарубіжній науковій літературі значну увагу цій проблематиці приділили А. Дамодаран, М. Міллер, Ф. Модільяні, Дж. Муррін, А. Раппапорт, Дж. Стюарт, К. Уолт, Дж. Фридман, Г. С. Харрисон, Дж. Харвей, Дж. Хікс, Дж. ван Хорн, У. Шарп, Р. Бранденбург та ін.

Аспекти оцінювання вартості підприємства були у колі дослідницьких зацікавлень таких українських учених, як П. Круш, О. Кузьмін, О. Мендрул, Я. Маркус, Т. Момот, В. Панков, С. Поліщук та ін.

Незважаючи на досягнення зарубіжних і вітчизняних учених, актуальними залишаються подальші дослідження підходів і технологій оцінювання вартості підприємства.

Метою цього дослідження є аналіз існуючих методичних підходів до визначення вартості підприємства та обґрунтування необхідності уніфікації концептуальних наукових підходів у сфері оцінювання вартості підприємства. Уніфікація концептуальних підходів сприятиме їх практичному запровадженню в діяльність підприємств.

Сучасне підприємство – досить складна структура, яка поєднує в собі велику кількість активів абсолютно різної природи – від нерухомого майна до ділової репутації підприємства. До складу оцінюваного майна підприємства входять:

- ✦ основні фонди (виробничі і невиробничі);
- ✦ оборотні кошти (у тому числі фінансові активи);
- ✦ право на володіння земельною ділянкою;
- ✦ товарний знак підприємства, ліцензії, патенти (патентовані продукти), авторські права та інші нематеріальні активи;
- ✦ фінансові пасиви.

Для оцінки підприємства доцільно використовувати таку вихідну інформацію: фінансову звітність підприємства за останні три-чотири роки, бізнес-план, договори про постачання і реалізацію готової продукції, договори оренди, список працівників підприємства, організаційну і технологічну структуру підприємства, акти інвентаризації майна підприємства, заставні угоди, дані про ринок, на якому функціонує підприємство (у тому числі розмір сектора ринку даного підприємства), характеристику управлінського персоналу, дані про ліцензії, патенти, авторських правах, установчі документи, дані про виробничу потужність підприємства

і про ефективність використання основних фондів і персоналу. При оцінці підприємства можна також використовувати методи опитування персоналу й осіб, що мають відношення до підприємства, що дозволяє одержати інформацію, що не зафіксована документально.

Об'єктом купівлі-продажу за умов ринкової економіки можуть бути не тільки окремі елементи майна, але й цілісний майновий комплекс підприємства. При цьому слід зауважити, що найважливішим аспектом оцінки підприємства є реальна можливість продати компанію. Це головне правило оцінки бізнесу.

Ціль оцінки обумовлює вид вартості. Оцінювання підприємства може здійснюватися з метою:

- ✦ підвищення ефективності поточного управління суб'єктом господарювання;
- ✦ визначення вартості цінних паперів у разі купівлі-продажу акцій підприємств на фондовому ринку;
- ✦ визначення вартості підприємства у разі його купівлі-продажу повністю або частинами;
- ✦ реструктуризації підприємства;
- ✦ ліквідації підприємства, злиття, поглинання або виокремлення самостійних підприємств зі складу холдингу;
- ✦ розроблення плану розвитку підприємства;
- ✦ визначення кредитоспроможності підприємства і вартості застави при кредитуванні;
- ✦ страхування, у процесі якого виникає потреба у визначенні вартості активів напередодні втрат;
- ✦ прийняття обґрунтованих управлінських рішень;
- ✦ реалізація інвестиційного проекту розвитку підприємства.

Згідно з поставленою метою визначається: ринкова вартість підприємства, ринкова вартість часток засновників у статутному капіталі акціонерного товариства, вартість об'єкта приватизації і т. д. При даруванні, спадкуванні, оподаткуванні майна підприємства, його кредитуванні і продажу, як правило, визначається обґрунтована ринкова вартість підприємства. Покупця підприємства цікавить, як правило, його інвестиційна вартість. При ліквідації підприємства-банкрута визначається ліквідаційна вартість, при його реорганізації – ринкова вартість підприємства. Найбільш розповсюдженим видом вартості є обґрунтована ринкова вартість підприємства. Обґрунтована ринкова вартість підприємства – це його найбільш ймовірна ціна, за якої воно може бути продане на дату оцінки на відкритому конкурентному ринку при наявності всіх ознак чесної угоди і при відсутності нетипових умов фінансування з урахуванням того, що термін реалізації об'єкта є розумно довгим.

Оцінювання вартості підприємства – це впорядкований, цілеспрямований процес визначення в грошовому виразі вартості об'єкта власності з урахуванням потенційного і реального доходів, які він забезпечує в певний період в умовах конкретного ринку [9].

Оцінка вартості підприємств спирається на визначені принципи:

- ✦ *принцип заміщення*, який полягає в тому, що вартість підприємства визначається вартістю

іншого аналогічного підприємства, здатного замінити дане підприємство;

- ✦ *принцип майбутніх переваг*, коли передбачення майбутньої прибутковості підприємства визначає його сьогодишню ціну;
- ✦ *принцип більшої продуктивності* (зв'язаний з попереднім принципом), що зводиться до того, що при оцінці вартості підприємства необхідно враховувати фактичні показники продуктивності праці, фондіввіддачі і їх динаміку;
- ✦ *принцип мінливості* – припускає облік соціальних, економічних, політичних, екологічних, географічних і інших факторів, що впливають на рівень ціни підприємства.

Використання зазначених принципів оцінки підприємства дозволяє більш обґрунтовано і вірогідно визначити його вартість.

У світовій практиці використовується безліч різних підходів до оцінки вартості компаній, їх активів, бізнесу в цілому. У той самий час питанням оцінки поки що приділяється явно недостатня увага. Тут особливо необхідно підкреслити те, що при проведенні оціночних робіт в українських компаніях багато з існуючих підходів або взагалі не використовуються, або використовуються вкрай рідко, у результаті цього, на практиці не завжди забезпечується всебічне, повне і об'єктивне оцінювання.

У теорії і практиці для оцінки вартості майна використовують три основні підходи: витратний (майновий), дохідний і порівняльний (ринковий).

Кожен методичний підхід базується на відповідних прийомах оцінки та використовує свій специфічний інструментарій, а також дозволяє підкреслити певні характеристики об'єкта. Проте пріоритети щодо використання того чи іншого підходу зумовлені цілями оцінки вартості підприємства, можливостями інформаційної бази, особливостями ринкових відносин та іншими макро- і мікроекономічними факторами.

Вибір методу залежить від мети оцінки. Наприклад, методи, використовувані для оцінки підприємства з метою оподаткування, можуть значно відрізнятись від тих, які застосовуються при його ліквідації, тому що в першому випадку об'єкт оцінюється як діюче підприємство. Визначення вартості пайової участі в підприємстві і вартості інвестицій припускає прогнозування майбутніх грошових потоків і їх дисконтування. За результатами оцінки, отриманими шляхом використання різних методів, визначаються переваги і недоліки кожного з них. Методи порівнюються за такими критеріями:

- ✦ можливість задовольнити дійсні наміри продавця і покупця;
- ✦ якість інформації, на основі якої виробляється аналіз;
- ✦ здатність методів враховувати кон'юнктурні коливання і вартість грошей.

Відповідно до положень Національного стандарту оцінки № 1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав» витратний підхід – сукупність методів оцінки, що базуються на визначенні необхідних витрат на від-

творення або заміщення об'єкта оцінки з урахуванням величини його зносу [1]. У практиці оцінки вартості підприємства в межах цього підходу використовуються методи: чистої балансової вартості, скоригованої вартості, оцінювання чистої ринкової вартості матеріальних активів, вартості заміщення, відновної вартості, ліквідаційної вартості. Даний метод має такі переваги:

- ✦ проводиться аналіз варіантів найефективнішого використання активів підприємства;
- ✦ проводиться техніко-економічний аналіз можливостей підприємства та різного роду поліпшення діяльності;
- ✦ проводиться збалансування величини ринкової вартості підприємства з його можливостями за кожним із структурних елементів;
- ✦ проводиться оцінка об'єктів;
- ✦ оцінюється потенціал за умов нерозвинутих ринків капіталу та інших видів ринку.

У ході проведення дослідження поряд з перевагами були виявлені також і недоліки вищезазначеного підходу, до яких можна віднести: використання застарілої інформації про діяльність підприємства, яка потребує приведення її до одного часового періоду; неврахування перспективи розвитку підприємства та ринкового середовища.

Процес визначення ринкової вартості підприємства має бухгалтерський характер. В його основі лежить вартість активів. Витратний підхід використовується для оцінки об'єктів спеціального призначення, а також нового будівництва для визначення найбільш ефективного використання землі. При використанні майнового підходу вартість підприємства розраховується як сума вартостей усіх активів (основних засобів, запасів, вимог, нематеріальних активів тощо), що становлять цілісний майновий комплекс, та мінус зобов'язання. Найчастіше витратний підхід застосовується для оцінки об'єктів спеціального призначення. Зібрана інформація включає дані про ціни на землю, будівельні специфікації, дані про рівень зарплати, вартість матеріалів, витрати на устаткування, про дохід і невідповідні витрати будівельників на місцевому ринку і т. п. Необхідна інформація залежить від специфіки оцінюваного об'єкта. Даний підхід не доцільно застосовувати при оцінці унікальних об'єктів, що володіють історичною цінністю, естетичними характеристиками або до застарілих об'єктів.

Відповідно до стандартів оцінки порівняльний підхід – це сукупність методів оцінки об'єктів власності, заснованих на порівнянні об'єкта оцінки з подібними об'єктами, з відповідним коригуванням відмінностей між ними [1].

При оцінці вартості підприємства за порівняльним підходом використовують такі методи: галузевих коефіцієнтів, порівняння продажів, мультиплікаторів (метод ринку капіталів). Застосування цього підходу зорієнтовано головним чином на великі підприємства. Порівняльний підхід до оцінки вартості підприємства передбачає, що цінність активів визначається тим, за скільки вони можуть бути продані при наявності достат-

ньо сформованого фінансового ринку. Найбільш ймовірною величиною ринкової вартості цілісного майнового комплексу, що оцінюється, може бути реальна ціна продажу аналогічної фірми, яка зафіксована ринком. Основною перевагою порівняльного підходу є те, що оцінщик орієнтується на фактичні ціни купівлі-продажу аналогічних підприємств, а також реальне відображення попиту і пропозиції на даний об'єкт інвестування. До переваг цього підходу можна віднести таке – можливо уникнути розбіжностей між розрахунковою величиною вартості та її ринковим еквівалентом; підвищується точність аналітичних розрахунків; враховуються як внутрішні, так і зовнішні чинники впливу на діяльність підприємства. До недоліків – потребує існування розвинутого, цивілізованого та прозорого ринку об'єктів оцінки; іноді неможливо провести оцінку у зв'язку з відсутністю аналогів для порівняння; не враховуються перспективи розвитку підприємства у майбутньому; для оцінки даним методом необхідно зібрати та опрацювати великий масив інформації і про об'єкт оцінки і його аналогів; складність розрахункових процедур [6].

Методи порівняльного підходу базуються на ринковій вартості акцій аналогічних компаній, на аналізі цін придбання контрольних пакетів акцій аналогічних компаній. Сутність порівняльного методу при оцінці підприємства полягає в тому, що вибирається підприємство, аналогічне тому, що оцінюється, яке було нещодавно продане. Наступним етапом є розрахунок співвідношення між ціною продажу і яким-небудь фінансовим показником по підприємству-аналогу. Таке співвідношення називається мультиплікатором. Добуток величини мультиплікатора і того ж базового фінансового показника компанії становить вартість компанії.

Відповідно до Стандартів оцінки, дохідний підхід визначається як сукупність методів, які засновані на визначенні очікуваних доходів від об'єкта оцінки. До них належать: метод капіталізації чистого доходу, метод капіталізації дивідендів, метод капіталізації надлишкового доходу, метод дисконтування грошового потоку.

Дохідний підхід передбачає встановлення вартості підприємства або його частини, шляхом розрахунку поточної вартості очікуваного прибутку. Тобто дохід і прибуток підприємства розглядаються як головні чинники, що визначають величину вартості бізнесу. Чим більше дохід, тим вище вартість – при цьому очікуваний дохід розраховується із майнового комплексу підприємства, перспектив розвитку підприємства, загальноекономічних чинників, галузевих залежностей, минулих результатів ведення підприємства і отримання прибутку, вартості грошових коштів, залежно від часу. Даний методичний підхід є доцільним при можливості прогнозування майбутніх доходів [8].

Оцінка вартості підприємства з використанням дохідного підходу ґрунтується на визначенні теперішньої вартості очікуваних вигід (доходів, грошових потоків) від володіння корпоративними правами підприємства. В основі підходу лежить теза, що метою вкладання

капіталу інвестором у купівлю підприємства передусім є отримання стабільних доходів.

Дохідний підхід базується на таких принципах:

- ✦ *очікування*, що полягає у тому, що вартість майна визначається розміром майбутніх переваг від володіння об'єктом;
- ✦ *заміщення* – потенційний покупець не заплатить за об'єкт більше, ніж склала б витрати на придбання іншого майна, здатного приносити аналогічний дохід;
- ✦ *найбільш ефективного використання* – вартість об'єкта визначається за поточною вартістю очікуваних доходів та розраховується, виходячи з найбільш ефективного використання об'єкта, включаючи дохід від його можливого продажу [9].

Цей принцип втілюється під час оцінювання підприємства шляхом здійснення під час прогнозування грошових потоків відповідно до припущення про раціональне розпорядження майном. Раціональним вважається розпорядження майном, що спрямоване на максимізацію поточної вартості очікуваних чистих грошових потоків такого підприємства і, отже, – на максимізацію його ринкової вартості.

Дохідний підхід дозволяє врахувати очікуваний інвестиційний дохід. Тому його використання необхідне для аналізу доцільності інвестування та при обґрунтуванні рішення про фінансування інвестицій у нерухомість.

На відміну від витратного та порівняльного підходів точність показників прибутку, що прогноуються, багато в чому залежить від суб'єктивних уявлень оцінювача.

Дохідний підхід базується на врахуванні принципів найбільш ефективного використання та очікування, відповідно до яких вартість об'єкта оцінки визначається як поточна вартість очікуваних доходів від найбільш ефективного використання об'єкта оцінки, включаючи дохід від його можливого перепродажу.

Дохідний методичний підхід має такі переваги: вартість оцінки залежить від прибутку, який може принести оцінюваний об'єкт; враховує інтереси інвестора; доцільність використання, у випадках, коли очікується, що майбутні доходи будуть значно перевищувати теперішні; урахує майбутній дохід; простота розрахунку.

При оцінюванні вартості підприємств дохідним методом виникають три завдання, які вимагають коректного вирішення у процесі обґрунтування вартості:

- ✦ визначення ставки дисконту для грошових потоків;
- ✦ вибір часового горизонту прогнозування вартості;
- ✦ розрахунок вартості реверсії [4].

У цілому всі три підходи взаємозв'язані. Кожний з них передбачає використання різних видів інформації, одержуваної на ринку. Наприклад, основними для витратного підходу є дані про поточні ринкові ціни на матеріали, робочу силу і інші елементи витрат. Дохідний підхід вимагає використання коефіцієнтів капіталізації, які також розраховуються за даними ринку.

Оцінка вартості підприємства вимагає використання декількох методичних підходів. Адаже при про-

веденні оцінки підприємство необхідно розглядати як єдиний майновий і виробничий комплекс. Цілісний майновий комплекс представляє собою господарючий об'єкт із завершеним циклом виробництва продукції (робіт, послуг). А потенційних покупців цілісного комплексу цікавить, як правило, не тільки первинна і залишкова вартість майна, а і сума чистого прибутку, який можна отримати в результаті експлуатації підприємства. Крім того, велике значення має розмір майнових прав і обов'язків відповідного суб'єкта господарювання.

Головна складність визначення ринкової вартості підприємства полягає у необхідності проведення системних розрахунків і узгодження таких основних складових: ринкової вартості всіх активів підприємства, ефективності розподілу та використання виробничих ресурсів, якості господарських процесів, ринкової позиції та конкурентоспроможності підприємства. Зазначені вище методологічні підходи надають можливість проводити аналіз наявного стану підприємства та його можливих перспектив.

Для правильного визначення ринкової вартості підприємства, як цілісного майнового комплексу, існує потреба у використанні комплексного підходу з оцінки. Це сприятиме уніфікації підходу з оцінки. Також дана методика дозволить приймати адекватні управлінські рішення. Залежно від цілей оцінювання, поставлених умов, стану самого об'єкта і економічного середовища доцільно поєднати три методичних підходи.

ВИСНОВКИ

Таким чином, застосування комплексної оцінки вартості підприємства на основі поєднання трьох методичних підходів дозволяє усунути однобічність оцінки та більш реально визначити ринкову вартість підприємства. Така уніфікація дозволить удосконалити методологію визначення ціни цілісного майнового комплексу, адекватно оцінити структуру активів відносно ринкових цін, зменшити помилки в прогнозах, оцінити вартість витрат на відновлення підприємства, точно вирахувати дохід підприємства, визначити вартість підприємства залежно від зміни ставки капіталізації, а також прийняти адекватні управлінські рішення. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Постанова Кабміну України про затвердження Національного стандарту № 1 «Загальні положення оцінки майна та майнових прав» від 10.09.2003 р. № 1440 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ecac.com.ua/
2. Постанова Кабміну України про затвердження Національного стандарту № 2 «Оцінка нерухомого майна» від 28.10.2004 р. № 1442 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ecac.com.ua/
3. Постанова Кабміну України про затвердження Національного стандарту № 3 «Оцінка цілісних майнових комплексів» від 29.11.2006 р. № 1655 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ecac.com.ua/
4. **Єфремова Л. В.** Оцінка имущества предприятия : конспект лекцій / Л. В. Єфремова, С. Л. Єфремов. – Харьков : Изд. ХНЕУ, 2006.

5. **Круш П. В.** Оцінка бізнесу : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / П. В. Круш. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 264 с.

6. **Маркус Я. І.** Посібник з оцінки бізнесу в Україні / Я. І. Маркус. – К. : Міленіум, 2002. – 320 с.

7. **Брезицька О. В.** Сучасні методичні підходи до оцінки вартості підприємства / О. В. Брезицька [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua//portal1/Soc_Gum/Epf/2010_1

8. **Данілова Ю. Ю.** Оцінка вартості підприємства / Ю. Ю. Данілова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/2_KAND_2012/Economics/10_99231.doc.htm

REFERENCES

Brezitska, O. V. "Suchasni metodychni pidkhody do otsinky vartosti pidpriemstva" [Modern methodical approaches to company valuation]. http://www.nbu.gov.ua//portal1/Soc_Gum/Epf/2010_1

Danilova, Yu. Yu. "Otsinka vartosti pidpriemstva" [Valuation of the company]. http://www.rusnauka.com/2_KAND_2012/Economics/10_99231.doc.htm.

Krush, P. V. *Otsinka biznesu* [Business Valuation]. Kyiv: Tsentr navchalnoi literatury, 2004.

[Legal Act of Ukraine] (2006). www.ecac.com.ua/

[Legal Act of Ukraine] (2003). www.ecac.com.ua/

[Legal Act of Ukraine] (2004). www.ecac.com.ua/

Markus, Ya. I. *Posibnyk z otsinky biznesu v Ukraini* [Guide to business valuation in Ukraine]. Kyiv: Milenium, 2002.

Yefremova, L. V., and Yefremov, S. L. *Otsenka ymushchestva predpriyatiya* [Property valuation company]. Kharkov: KhNEU, 2006.